

www.turkishstudies.net/education

Turkish Studies - Educational Sciences

eISSN: 2667-5609

Research Article / Araştırma Makalesi

ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY

Ergen Geleceğe Yönelik Düşünce Ölçeği: Türk Kültürüne Uyarlanması*

Adolescent Future Thinking Rating Scale: Adaptation to Turkish Culture

Muhammed Furkan Tunç** - Tuğba Ay*** - Müge Yüksel****

Abstract: In this study, the validity and reliability of the Adolescent Future Thinking Scale in Turkey was examined. ‘‘Adolescent Future Thinking Scale’’ consists of three sub-dimensions, eighteen items and a five-point Likert scale. Before starting the process of adapting the scale to Turkish culture, permission was first requested from the responsible author via e-mail. After obtaining the necessary permission for the scale, five different experts translated the original scale items from English to Turkish. Then, the translation process continued with a panel of doctoral students. Then, two experts translated the Turkish form back into English and a pilot study was conducted with thirty participants to evaluate the linguistic comprehensibility of the items. The final Turkish form was created with the help of a language expert and the inputs obtained from the pilot study. The final version of the Turkish form was prepared with the help of a Turkish language expert and the results obtained from the pilot study. In the linguistic equivalence study, the English form was first administered to a group of thirty people at three-week intervals, and then the Turkish form was administered to the same group. Inter-item correlation and dependent group t-test analyses were performed. At the beginning of the analyses of the scale, normality analysis was performed and kurtosis and skewness values were found to be within the expected ranges. Confirmatory factor analysis of the structural equation model was applied to evaluate the Turkish validity of the scale, and internal consistency coefficient values were calculated to test its reliability. According to the reliability and validity values, it was concluded that the scale is suitable for Turkish culture.

* Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Araştırma ve Yayın Etik Kurulu 15.12.2023 tarihli 12-24 sayılı kararına göre çalışmanın etik kurul onayı alınmıştır.

The ethics committee approval of the study was obtained according to the decision of Marmara University Institute of Educational Sciences Research and Publication Ethics Committee dated 15.12.2023 and numbered 12-24.

** Sorumlu Yazar: Arş. Gör., İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Corresponding Author: Res. Ass., Istanbul Sabahattin Zaim University, Faculty of Education, Psychological Counseling and Guidance.

ORCID 0000-0001-6370-1507

furkan.tunc@izu.edu.tr

*** Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

İngilizce PhD. Student, Marmara University, Faculty of Education, Psychological Counseling and Guidance.

ORCID 0000-0002-9147-3625

psktugbaay@gmail.com

**** Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Prof. Dr., Faculty of Education, Psychological Counseling and Guidance.

ORCID 0000-0002-7425-2716

muge.yuksel@marmara.edu.tr

Cite as/ Atıf: Tunç, M. F., Ay, T., & Yüksel, M. (2024). Ergen geleceğe yönelik düşünce ölçeği: Türk kültürüne uyarlanması. *Turkish Studies - Education*, 19(3), 507-521. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.77000>

Received/Geliş: 14 June/Haziran 2024

Accepted/Kabul: 25 September/Eylül 2024

Published/Yayın: 30 September/Eylül 2024

Checked by plagiarism software

The ethics committee approval of the study was obtained according to the decision of Marmara University Institute of Educational Sciences Research and Publication Ethics Committee dated 15.12.2023 and numbered 12-24.

Structured Abstract: Adolescence is the developmental stage between childhood and early adulthood. It is the period when childhood ends biologically and psychologically and social responsibility begins (Şahin & Özçelik, 2016). Physical and emotional processes lead to sexual and psychosocial maturation that occurs during adolescence. Although a person does not yet have their own social responsibilities, adolescence is considered as an intermediate stage where they can explore, test and experiment with their roles (Konate & Ergin, 2018). According to Kelleci (2008), adolescence is a complex period when the process begins. During this time, a young person forms their identity and sets goals for the future. During this period of increased questions for identity formation, the individual tries out different roles in many areas. This scale adaptation study is thought to be useful to understand the future concerns, goals and expectations of young people in Turkey, to measure adolescents' future-oriented thoughts, and to provide information about their tendencies and needs. Data on adolescents' future expectations and concerns can guide the shaping of education and youth policies and the development of support programs for adolescents. For this reason, it is considered important to adapt the Adolescent Future Thinking Rating Scale (AFTRS) developed by Tang et al. (2023), which measures adolescents' future-oriented thoughts, into Turkish. In this scale adaptation study, it was aimed to conduct a validity and reliability study of the AFTRS for Turkish culture.

Many factors play a role in the formation of future thoughts, including patience, preparation and behavioral control. In addition to cognitive processes, emotions and attitudes such as optimism, pessimism, hope and hopelessness are also effective (Nurmi, 2004, p. 87). As adolescents explore their options for the future, they learn new things and help develop their own identities. Therefore, adolescence, which is an important life stage, is of great importance in preparing the individual for the future (Çalışkan & Dilmaç, 2021).

The population of the study consists of adolescents living in Turkey. The research was conducted on a sample capable of representing the population. The participants included in the research sample were determined by convenience sampling method. In convenience sampling, data are collected from the main population in the easiest, fastest and most economical way (Malhotra, 2013; Zikmund, 1997). When determining the number of participants in the sample group, it is sufficient to reach 10 times the number of items in the scales used (Tavşancıl, 2006). Criterion validity analysis was conducted between the Positive Future Expectancy Scale and the AFTRS.

In order to test whether the translated and retranslated AFTRS provided linguistic equivalence, it was administered to the same group two weeks apart. Pearson correlation analysis and dependent (paired) group t-test analysis were performed with the data obtained from the forms. The correlation values between the English and Turkish forms of the AFTRS were found to be significant and equivalent between .55 and .95 ($p < .05$) at the 17 item and total scale level, except for one item. According to the results of Pearson correlation analysis, a highly significant relationship was found between the total scores obtained from the original and Turkish forms of the AFTRS ($r = .81$; $p < .01$). In the data set of 240 participants, multivariate outliers were determined according to Mahalanobis distances and 19 responses below $p < 0.001$ were excluded from the data set. Thus, the univariate and multivariate normality assumption required for the analyses was met and the analyses continued with 221 participants. Fit indices of the three-factor model: Chi-square fit value $\chi^2 = 345.913$, χ^2/df value for model fit 2.621. Goodness of fit values are RMSEA = 0.08, SRMR = 0.08, AGFI = 0.79, NFI = 0.85, IFI = 0.90, GFI = 0.84, CFI = 0.90, TLI = 0.88. Modification indices were examined and two modifications were drawn between item1-item2 and item4-item7 pairs in total. As a result of the final fit indices of the model; Chi-square fit value is $\chi^2 = 286.849$, χ^2/df value for model fit is 2.207, RMSEA = 0.07, SRMR = 0.07, AGFI = 0.83, NFI = 0.87, IFI = 0.93, GFI = 0.87, CFI = 0.93, TLI = 0.91. The standardized path coefficients of the items in the scale vary between .56 and .83.

Confirmatory factor analysis was conducted for the construct validity of the AFTRS and criterion-related validity was tested. The structure of the scale consisting of three factors and eighteen items was tested using confirmatory factor analysis technique. Confirmatory factor analysis was used to assess how well the scale items fit into the dimensions found in the initial study and how appropriately they were distributed. As a result of the first level confirmatory factor analysis testing the construct validity, the fit indices gave good results. Following the suggested corrections, the fit values improved significantly and the resulting model was found to be consistent with the original structure. These values produced as a result of the analysis indicate that

the adapted version shows a good fit. The scale was found to have a three-factor structure named as "Concerns about Incompatible Future Thinking", "Positivity towards the Future" and "Ability to Visualize the Future" in the original version. Thus, the factor structures in the original version of the scale were preserved. As a result of the confirmatory factor analysis, it was seen that the scale had a three-dimensional structure and it was determined that all of the original eighteen items of the scale functioned. Adolescents expressed that the support and efforts of their friends and families were important for their future. They also believe that the internet and the environment they live in will affect their future (Konate & Ergin, 2018, p. 77). Adolescents are less future-oriented than adults, depending on the extent to which they can express their perceptions of themselves. This relatively weaker future orientation is reflected in a number of different variables, such as adolescents' self-expression of what they think about the future, their likelihood to plan for the future, and their tendency to predict the consequences of their behavior before taking action.

Keywords: Educational sciences, adolescent, future thinking, scale adaptation, confirmatory factor analysis

Öz: Bu çalışmada Ergen Geleceğe Yönelik Düşünce Ölçeği'nin Türkiye'deki geçerlilik ve güvenilirliği incelenmiştir. "Ergen Geleceğe Yönelik Düşünce Ölçeği" üç alt boyuttan, on sekiz maddeden ve beşli Likert ölçeğinden oluşmaktadır. Ölçeğin Türk kültürüne uyarlanması sürecine başlamadan önce, ilk olarak sorumlu yazardan e-posta yoluyla izin talep edilmiştir. Ölçek için gerekli izin alındıktan sonra, beş ayrı uzman orijinal ölçek maddelerini İngilizceden Türkçeye çevirmiştir. Daha sonra doktora öğrencilerinden oluşan bir panel ile çeviri süreci devam etmiştir. Daha sonra iki uzman Türkçe formu tekrar İngilizceye çevirmiş ve maddelerin dilsel açıdan anlaşılabilirliğini değerlendirmek üzere otuz katılımcının yer aldığı bir pilot çalışma gerçekleştirilmiştir. Bir dil uzmanının yardımı ve pilot çalışmadan elde edilen girdilerle nihai Türkçe form oluşturulmuştur. Türkçe formun son hali, bir Türk dili uzmanının yardımı ve pilot çalışmadan elde edilen sonuçlarla hazırlanmıştır. Dilsel eşdeğerlik çalışmasında, otuz kişilik bir gruba üç hafta aralıklarla önce İngilizce form uygulanmış, ardından aynı gruba Türkçe form uygulanmıştır. Maddeler arası korelasyon ve bağımlı grup t-testi analizleri yapılmıştır. Ölçeğin analizlerinin başında normallik analizi yapılmış ve basıklık-çarpıklık değerlerinin beklenen aralıklarda olduğu bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe geçerliğini değerlendirmek için yapısal eşitlik modelinin doğrulayıcı faktör analizi uygulanmış, güvenilirliğini test etmek amacıyla iç tutarlılık katsayısı değerleri hesaplanmıştır. Güvenilirlik ve geçerlilik değerlerine göre ölçeğin Türk kültürüne uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim bilimleri, ergenler, geleceği düşünme, ölçek uyarlama, doğrulayıcı faktör analizi

Giriş

Ergenlik, çocukluk ile erken yetişkinlik arasında yer alan gelişimsel evredir. Çocukluğun biyolojik ve psikolojik olarak sona erdiği ve sosyal sorumluluğun başladığı dönemdir (Şahin & Özçelik, 2016). Fiziksel ve duygusal süreçler, ergenlik döneminde meydana gelen cinsel ve psikososyal olgunlaşmaya yol açar. Kişi bağımsızlığını, benlik duygusunu ve sosyal üretkenliğini elde ettiğinde bu dönem sona erer. Bir kişinin henüz kendi sosyal sorumlulukları olmamasına rağmen, ergenlik, rollerini keşfedebilecekleri, test edebilecekleri ve deneyebilecekleri bir ara aşama olarak düşünülür (Konate & Ergin, 2018). Kelleci (2008)'ye göre ergenlik, sürecin başladığı karmaşık bir dönemdir. Bu süre zarfında genç bir kişi kimliğini oluşturur ve geleceğe yönelik hedefler belirler. Ayrıca, kendileri için kimin önemli ve değerli olduğuna, başkalarıyla nasıl etkileşimde bulunacaklarına ve arkadaşlıklarını nasıl sürdüreceklerine karar verirler. Kimlik oluşumu için soruların arttığı bu dönemde birey birçok alanda farklı roller dener.

Gelecek, insanların henüz deneyimlemediği bir yaşam parçası olarak vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda gelecek beklentileri, insanların gelecekte nasıl, nerede ve kim olmak istediklerine bağlı olarak sosyal ve kişisel yaşamlarından beklemedikleri şeylerdir (İkizoğlu vd., 2007). Davranışlar, ergenlerin istekleri ile geleceğe yönelik düşünceleri arasındaki uçurumun kapatılmasında rol oynamaktadır (Beal & Crockett, 2010). Gelecek yönelimi kavramı, bireyin gelecekteki benliğinin bilinçli bir şekilde inşa edilmesiyle ilgilidir. Kişinin geleceğine ilişkin bakış açısı gelecek yönelimini

de içerir (Çalışkan & Dilmaç, 2021, s. 133). Geleceğini şekillendirmek için çeşitli roller deneyen ergenlere yüklenen beklentilerin büyük çoğunluğu hala yetişkinlerinkine benzemektedir (Artar, 2003). Ergenler hayatlarının bir noktasında, özellikle de yetişkinliğe doğru ilerlerken tamamlamaları gereken normatif görevler ışığında, geleceğe yönelik düşünceleriyle yüzleşmek zorunda kalabilirler.

Ergenlerin gelecek düşünceleri toplumdan bağımsız olarak gelişmez. Bireyin sosyal bağlamdaki deneyimleri ve ilişkileri, geleceğe yönelik beklentilerini şekillendirir. Aile bütünlüğü, geliri, kardeş sayısı, ebeveynlerin eğitim durumu ve ev ortamı gibi yaşam değerlerinin gelişiminde önemli rol oynayabilecek aile özellikleri gençlerin geleceğe yönelik düşüncelerini değiştirebilir (Buyruk, 2009). Alan yazındaki tarama çalışmalarında ergenlerin gelecek odaklı düşüncelerinin umutlu oldukları tespit edilmiştir (Confalonieri, 2002; Lanz & Rosnati, 2002; Malmberg vd., 2005). Gelecek düşüncelerinin oluşturulmasında sabır, hazırlık ve davranış kontrolü de dahil olmak üzere birçok unsur rol oynar. Bilişsel süreçlerin yanı sıra iyimserlik, kötümserlik, umut ve umutsuzluk gibi duygu ve tutumlar da etkilidir (Nurmi, 2004, s. 88). Ergenler geleceğe yönelik seçeneklerini araştırırken yeni şeyler öğrenir ve kendi kimliklerinin gelişimine yardımcı olurlar. Bu nedenle, önemli bir yaşam evresi olan ergenlik, bireyin geleceğe hazırlanmasında büyük önem taşır (Çalışkan & Dilmaç, 2021).

Ergenlik döneminde edinilen ve bireyin kişiliğinde somutlaşmaya başlayan özellikler, yaşamın ilerleyen yıllarında benzer bir şekilde ortaya çıkar (Yelpaze ve Özkamalı, 2015). Gençlerin geleceklere ilişkin zihinsel haritalarına dayanarak kendileri için yarattıkları düşünceler, yetişkin yaşamlarının nasıl gelişeceğini etkiler. Bunlar arasında eş, kariyer ve yaşam tarzına ilişkin kararlar da yer alabilir. Özellikle riskli davranışlardaki artış, ergen benmerkezciliği, "bana bir şey olmaz" düşüncesi ve madde bağımlılığı ışığında, ergenler için endişe alanlarını belirlemek kritik önem taşımaktadır (Erdener, Sezer ve Tezci, 2017). Ergenlik dönemi bir kimlik oluşturma dönemidir ve insanların geleceği nasıl tasavvur ettikleri ve zihinsel olarak nasıl planladıkları bu sürecin nasıl geliştiğini büyük ölçüde etkileyecektir (Artar, 2003). Ergenlerin gelecek düşünceleri çeşitli gelişimsel ve bağlamsal faktörlerden etkilenmektedir. Ergenlerin gelecekte kim olmak istediklerine dair düşünceleri önemlidir çünkü bu düşüncelerin eylemleri, seçimleri ve sonuçları etkilemesi muhtemeldir ve bunların hepsi geleceğe dair düşüncelerini etkileyecektir (Nurmi, 2004, s. 88). Cinsiyet, bunlar arasında en çok çalışılan bağlamsal faktörlerden biridir. Genel olarak, araştırmalar erkeklerin gelecekteki kariyerlerini planlamaya kızlardan daha yatkın olduğunu göstermektedir (Baş & Altun, 2020, s. 206; Zeira & Dekel, 2005). Sosyal destek, gençlerin geleceğe yönelik düşüncelerini şekillendirmektedir (Sulimani-Aidan & Benbenishty, 2011). Ergenlik döneminde "hayali seyirci" fikrinin de doğruladığı gibi gençler başkalarının görüş ve düşüncelerinden etkilenmektedir. Karar alma süreçlerinde sosyal çevrenin önemi, gençlerin gelecek düşüncelerini oluştururken arkadaşlarının ve ailelerinin çabalarına değer vermeleriyle vurgulanmaktadır (Iovu vd., 2018; Konate & Ergin, 2018). Tutarlı ebeveynlik deneyimleri, ergenlerin geleceğe yönelik iyimser beklentiler geliştirmesiyle ilişkilendirilmiştir (Johnson vd., 2014, s. 1281). Karşıt olarak, kendilerine karşı otoriter ve baskıcı tutumlar sergileyen ebeveynlerin çocuklarının gelecek hakkında daha kadercil olma ve bunun için daha az çaba gösterme eğiliminde oldukları kaydedilmiştir (Senemoğlu, 2013). Okulların gençlerin geleceklere etkilemede önemli bir rol oynadığı söylenebilir çünkü ailelerden sonra zamanlarının çoğunu geçirdikleri yerler okullardır. Güçlü sosyal ilişkileri olan ergenlerin geleceğe yönelik olumlu düşünceler oluşturma ihtimalinin daha yüksek olduğu söylenebilir (Bayoğlu & Purutçuoğlu, 2010; Schmid vd., 2011). Bir kişinin bilişsel ve duygusal gelişiminin içinde yaşadığı toplumla yakından ilişkili olduğu düşünüldüğünde, o toplumdaki eğitim sisteminde veya sosyal toplantılarda süregelen değişiklikler de ergenlerin geleceğe yönelik düşüncelerini etkileyebilmektedir (Konate & Ergin, 2018). Ayrıca, insanların geleceğe yönelik beklentilerinin, yaşadıkları çevrenin coğrafı ve kültürel çerçevesinden büyük ölçüde etkilendiği düşünülmektedir. Kültürel faktörler hayatlarımızı doğrudan veya dolaylı olarak etkileme gücüne sahiptir ve bu durumda ergenlerin geleceğe yönelik düşüncelerini şekillendirirler (Dündar, 2018). Sevilen bir

kariyer ve mesleki başarı, mutlu bir evlilik, maddi kazanç ve sosyal prestij, lise ve üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik düşüncelerinin yoğunlaştığı alanlardır (Yavuzer vd., 2005, s. 95). Okulda "başarılı veya başarısız" olan gençlerin geleceğe dair düşüncelerine ilişkin olumsuz bir algıya sahip oldukları, buna karşılık okulda "orta ve başarılı" olan gençlerin olumlu bir algıya sahip oldukları görülmüştür (Dursun vd., 2019). Baş & Altun (2020)'un yaptığı araştırmaya göre, okula bağlılık ve yaşam kalitesi arttıkça öğrencilerin geleceğe yönelik beklentileri de olumlu yönde artmaktadır. Ergenlerin geleceği şekillendirmelerinde öz düzenlemelerini bilinçli olarak kullanmaları arasındaki ilişkinin incelendiği bir model yapılandırılmış ve geleceğe dair umutlu beklentilerin ve bilinçli öz düzenleme becerilerinin ergenlik yıllarında birbirlerini etkilediği sonucu elde edilmiştir. Gençlerin geleceğe yönelik düşüncelerinin, artan değerlerine paralel olarak yükseleceği gösterilmiştir (Schmid vd., 2011). Ayrıca, gençlerin hayata iyimser bakış açıları arttıkça, madde bağımlılığını önleme becerilerine olan güvenlerinin de artacağı öngörülmüştür (Şen, 2015). Çuhadar vd. (2020), gençlerin akıllı telefon kullanımı ile gelecekle ilgili düşünceleri arasındaki bağlantıyı inceleyen bir çalışmada örneklem olarak ergenleri kullanmıştır. Araştırmanın bulguları incelendiğinde, akıllı telefon bağımlılığı ile gelecekle ilgili düşünceler arasında güçlü bir korelasyon olduğu ortaya çıkmıştır. Buraya kadar ergenlerin geleceğe yönelik süreçlerini şekillendiren değişkenleri ele alan araştırma sonuçlarına yer verilmiştir. Bu değişkenlerle geleceğe yönelik beklentiler arasındaki ilişkiler incelendiğinde planlı, programlı ve öz denetimli davranış ve düşünceler içerisinde olan ergenlerin geleceğe yönelik daha olumlu beklentiler içinde oldukları tespit edilmiştir.

Ergenlik, bir kişinin kimliğinin, sosyal etkileşimlerinin, akademik başarısının ve gelecek odaklı fikirlerinin oluştuğu kritik bir dönemdir. Bu ölçek uyarlama çalışmasının, Türkiye'deki gençlerin gelecek kaygılarını, hedeflerini ve beklentilerini anlamak, ergenlerin geleceğe yönelik düşüncelerini ölçmek, eğilimleri ve ihtiyaçları hakkında bilgi sağlamak amacıyla yararlı olacağı düşünülmektedir. Ergenlerin geleceğe yönelik beklenti ve kaygılarına ilişkin veriler, eğitim ve gençlik politikalarının şekillendirilmesine ve ergenlere yönelik destek programlarının geliştirilmesine rehberlik edebilir. Ayrıca, ölçeğin bireysel danışma ve rehberlik süreçlerinde kullanılarak ergenlerin gelecek planlaması, kariyer seçimi ve motivasyonlarının desteklenmesine katkı sağlayacağı beklenmektedir. Bu sebeple ergenlerin geleceğe yönelik düşüncelerini ölçen Tang vd. (2023) tarafından geliştirilen Ergen Geleceğe Yönelik Düşünce Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu ölçek uyarlama çalışmasında Ergen Geleceğe Yönelik Düşünce Ölçeği'nin Türk kültürü için geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapılması amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Evreni ve Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini, Türkiye'de yaşayan ergenlik çağındaki bireyler oluşturmaktadır. Araştırma, ana kütlenin tamamına erişim zorlukları göz önünde bulundurularak, evreni temsil yeteneğine sahip örneklem üzerinden gerçekleştirilmiştir. Araştırma örneklemine dahil edilen katılımcılar kolayda örneklem yöntemiyle belirlenmiştir. Kolayda örneklemede veriler, ana kütleden en kolay, hızlı ve ekonomik şekilde toplanır (Malhotra, 2013; Zikmund, 1997). Bu bilgiler ışığında seçilen örneklemin ana kütleyi temsil gücünün yeterli olduğu düşünülmektedir. Örneklem grubunda yer alan katılımcıların sayısı belirlenirken, kullanılan ölçeklerdeki madde sayısının 10 katına ulaşmak yeterlidir (Tavşancıl, 2006).

Çalışmaya 16-25 yaşları arasında toplamda 221 katılımcı dahil edilmiştir. Çalışmaya dahil edilen katılımcıların 169'u (%76.5) kadın, 52'si (%23.5) erkektir. Katılımcıların 27'si (%12.2) 16-18 yaş, 131'i (%59.3) 19-22 yaş, 63'ü (%28.5) 23-25 yaşları arasındadır. Katılımcıların 47'si (%21.3) algılanan geliri düşük, 159'u (%71.9) orta ve 15'i (%6.8) yüksek olarak belirtmiştir. Katılımcıların

33'ünün (%14.9) eğitim düzeyi lise, 13'ünün (%5.9) ön lisans, 161'inin (%72.9) lisans ve 14'ünün (%6.3) yüksek lisanstır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların cinsiyet, yaş, algılanan gelir durumu, şu anki eğitim düzeyi gibi demografik bilgileri araştırmacılar tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu aracılığı ile toplanmıştır. Bu form ile elde edilen demografik değişkenlere göre ergenlerin geleceğe yönelik düşüncelerinin farklılaşp farklılaşmadığına bakılmıştır.

Ergen Geleceğe Yönelik Düşünce Ölçeği: Tang vd. (2023) tarafından geliştirilen Ergen Geleceğe Yönelik Düşünce Ölçeği (EGYDÖ), 18 maddelik, beşli Likert tipi bir öz değerlendirme aracıdır. Ölçek, “Uyumsuz Gelecek Düşüncesiyle İlgili Endişeler”, “Geleceğe Yönelik Pozitiflik” ve “Geleceği Gözünde Canlandırma Becerisi” olarak isimlendirilmiş üç tane alt boyuttan oluşmaktadır. Katılımcıların ölçekten alabileceği puan aralığı 18-90 arasındadır. Tang vd. (2023) EGYDÖ'nün iç tutarlılık katsayısını toplam ölçek için .90; “Uyumsuz Gelecek Düşüncesiyle İlgili Endişeler” alt boyutu için .90, “Geleceğe Yönelik Pozitiflik” alt boyutu için .92 ve “Geleceği Gözünde Canlandırma Becerisi” alt boyutu için .79 olarak hesaplamışlardır. Doğrulayıcı faktör analizinde üç faktörlü model toplam varyansın %67,2'sini açıklayarak EGYDÖ için orta-iyi düzeyde bir uyum olduğunu göstermiştir. Orijinal ölçeğin DFA sonucu uyum indeksleri ise CFI 0.756; TLI 0.756; RMSEA [90% CI] 0.157 [0.141–0.173]; SRMR 0.100 şeklindedir ve buradaki sonuçlar ölçeğin üç faktörlü yapısını desteklemiştir.

Olumlu Gelecek Beklentisi Ölçeği: İmamoğlu ve Güler-Edwards (2001) tarafından geliştirilen Olumlu Gelecek Beklentisi Ölçeği (OGBÖ), 5 maddelik, beşli Likert tipi bir değerlendirme aracıdır. Ölçekten alınabilecek puan 17-85 arasındadır ve yüksek puan geleceğe yönelik olumlu beklenti düzeyine işaret etmektedir. OGBÖ'nün iç tutarlılık katsayısı ölçek için .85 hesaplanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinde, uyum indeksleri, faktör yükleri ve faktör içi ilişkilerinden elde edilen sonuçlar ölçeğin üç faktörlü yapısını desteklemiştir (İmamoğlu & Güler-Edwards, 2001). Bu çalışmada ölçeğe ait Cronbach alpha değeri .91 bulunmuştur (N=221).

Verilerin Analizi

Bu çalışma için veri toplama, gerekli izinlerin alınmasını takiben başlamıştır. Ergen Geleceğe Yönelik Düşünce Ölçeği'nin orijinal adı Adolescent Future Thinking Rating Scale (AFTRS-18) ve dili İngilizcedir. Tang vd. (2023) tarafından Birleşik Krallık'ta geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması sürecinde öncelikle ölçeği geliştiren Tang vd. (2023) ile elektronik posta yoluyla iletişim kurulmuş ve dilsel eşdeğerlik çalışmasına ölçeği geliştiren araştırmacılar izin alınmasıyla başlamıştır. Başlangıçta, İngilizce bilen beş uzman bağımsız olarak ölçeğin İngilizce versiyonunu Türkçeye çevirmiş ve doktora öğrencilerinden oluşan bir panel ölçeğin nihai Türkçe çevirisini oluşturmuştur. Daha sonra iki uzman Türkçe formun geri çevirisini yapmış ve bu versiyonun orijinal İngilizce form ile tutarlılığı incelenmiştir. Materyalin ve yorumun anlaşılabilirliğini değerlendirmek için 30 öğrenciyi kapsayan bir ön uygulama yapılmıştır. Nihai Türkçe form, pilot çalışmanın ardından bir uzman tarafından son bir kez daha incelenmiştir. Dilsel eşdeğerliğin son aşamasında ölçeğin İngilizce maddeleri ile Türkçe maddeleri arasındaki ilişkiye bakılmış ve bağımlı gruplar t testi analizi ile yanıt veren grup karşılaştırılmıştır. Çeviri sürecinin ardından 240 katılımcıya Google formundan elde edilen maddeler dağıtılmış ve uyum geçerliliği için benzer bir ölçek belirlenerek forma eklenmiştir. Tavşancıl (2006)'a göre madde sayısının 10 katı kadar örneklem gruplarından veri toplanması yeterlidir. EGYDÖ'nün güvenilirliği iç tutarlık kat sayısı (Cronbach alpha) ile incelenmiştir.

EGYDÖ'nün geçerliğini belirlemek için yapı geçerliği ve ölçüte dayalı geçerlik incelenmiştir. Analizler SPSS (V.25) ve AMOS (V.24) programları ile gerçekleştirilmiştir.

Analizlerden önce veriler kayıp değerler, tek değişkenli ve çok değişkenli aykırı değerler açısından kontrol edilmiştir. Çok değişkenli uç değerler Mahalanobis uzaklıklarına göre belirlenmiş ve $p < 0.001$ altında kalan 19 veri yanıtı çıkartılmış ve elde edilen 221 katılımcıdan oluşan verilerin normal dağılım sağladığı gözlenmiştir (Tabachnick & Fidell, 2013). Yapı geçerliliği amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemi gerçekleştirilmiştir. DFA sonucunda elde edilen model uyum iyiliği değerleri literatürdeki önerilere dayanarak değerlendirilmiş, $TLI > 0.90$, $CFI > 0.90$, $IFI > 0.90$, $RMSEA < 0.08$ ve $SRMR < 0.08$ şeklinde önerilen model uyum değerleri ölçütleri kullanılmıştır (Hu & Bentler, 1999; Kline, 2015; Schweizer, 2010). Ölçüte dayalı geçerlik için EGYDÖ ile OGBÖ puanları arasındaki korelasyon hesaplanmıştır.

Etik Onay

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Araştırma ve Yayın Etik Kurulu 15.12.2023 tarihli 12-24 sayılı kararına göre çalışmanın etik kurul onayı alınmıştır.

Bulgular

Ölçeğin Dilsel Eşdeğerlik Bulguları

Çevirisi ve geri çevirisi yapılan EGYDÖ'nün, dilsel eşdeğerliği sağlayıp sağlamadığını test etmek amacıyla aynı gruba iki hafta arayla uygulanmıştır. Formlardan elde edilen verilerle Pearson korelasyon analizi ve bağımlı (eşleştirilmiş) grup t testi analizi yapılmıştır. Tablo 1'de görüldüğü üzere EGYDÖ'nün İngilizce ve Türkçe formu arasındaki korelasyon değerleri bir madde hariç 17 madde ve toplam ölçek düzeyinde .55 ile .95 değerinde ($p < .05$) anlamlı ve eşdeğer bulunmuştur. Pearson korelasyon analizi sonuçlarına göre EGYDÖ'nün orijinal ve Türkçe formlarından alınan toplam puanlar arasında yüksek düzey anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .81$; $p < .01$). Ölçeğin orijinal ve Türkçe formlarından alınan puanlar arasında farklılık olup-olmadığını incelemek için yapılan bağımlı (eşleştirilmiş) grup t testi sonucuna göre grubun iki ölçek formundan aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($t = -5.46$; $p > .05$). Ölçeğin orijinal formu ve Türkçe formu puanlarının arasındaki ilişkinin anlamlı olması ve t-testi sonucunda bu iki formdan alınan puanlar arasında anlamlı farklılıkların elde edilmemesinden dolayı ölçeğin dilsel eşdeğerlik taşıdığı kabul edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1: Ergen Geleceğe Yönelik Düşünce Ölçeği Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon

Maddeler	N	r	p
TM1-İM1	30	.915	.00
TM2-İM2	30	.937	.00
TM3-İM3	30	.933	.00
TM4-İM4	30	.949	.00
TM5-İM5	30	.947	.00
TM6-İM6	30	.804	.00
TM7-İM7	30	.837	.00
TM8-İM8	30	.722	.00
TM9-İM9	30	.831	.00
TM10-İM10	30	.863	.00
TM11-İM11	30	.698	.00
TM12-İM12	30	.896	.00
TM13-İM13	30	.555	.00
TM14-İM14	30	.677	.00
TM15-İM15	30	.316	.089
TM16-İM16	30	.772	.00

TM17-İM17	30	.603	.00
TM18-İM18	30	.613	.00
TOPLAM_TM- TOPLAM_İM	30	.812	.00

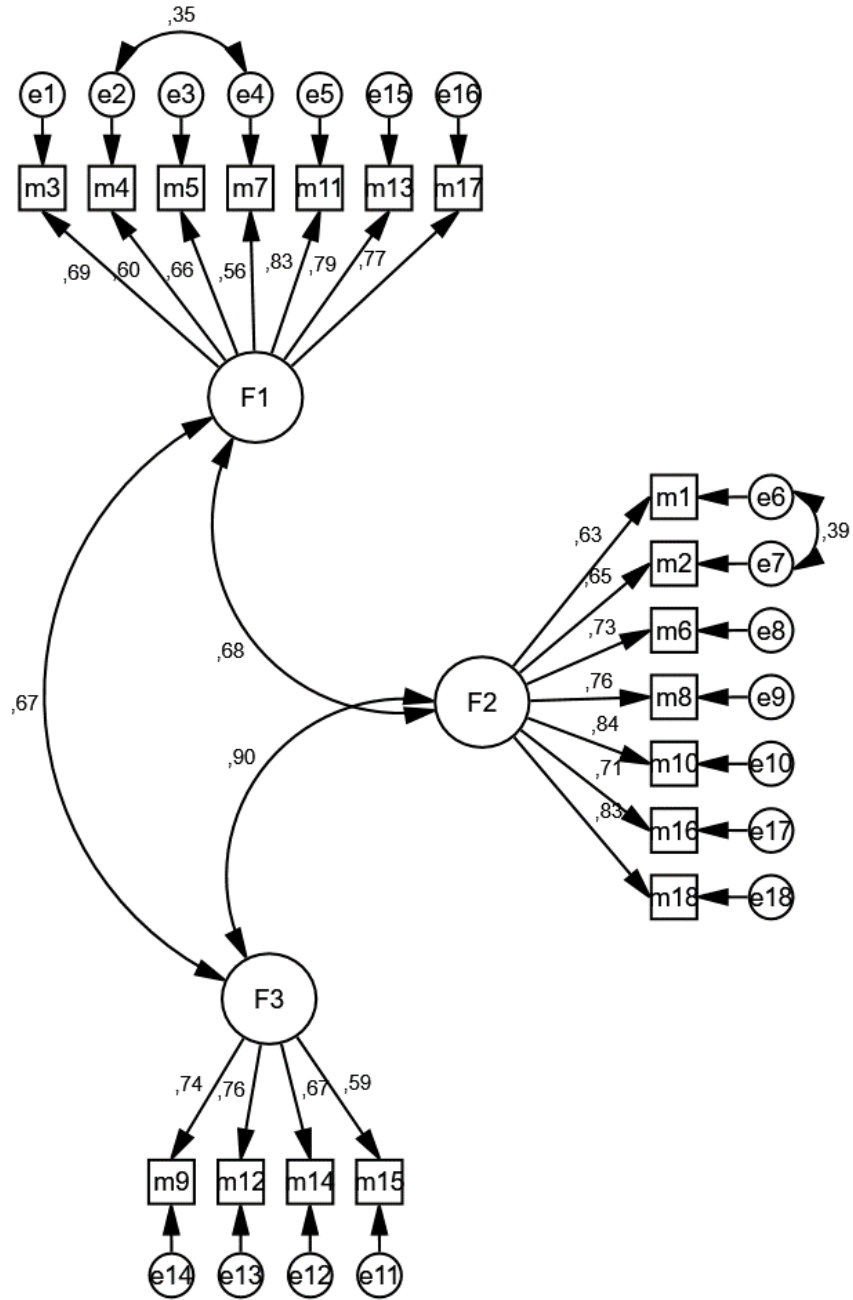
Tablo 2: Betimsel İstatistikler, Pearson Korelasyon Katsayısı ve Eşleştirilmiş Grup t Testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sh \bar{x}	Çarpıklık	Basıklık	r	t testi	
								t	sd
Türkçe Form	30	59.83	7.21	1.31	-.245	-.513			
İngilizce Form	30	55.63	6.12	1.12	.45	.089	.81*	-5.460	29

*p<.01

Doğrulayıcı Faktör Analizi

EGYDÖ'nün Türkçe formunun yapı geçerliğini test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi, AMOS (V.24) programı ile gerçekleştirilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizinin gerçekleştirilebilmesi için öncelikle verilerin normallik sayıltısını karşılayıp karşılamadığı kontrol edilmiştir. 240 katılımcının bulunduğu veri setinde çok değişkenli uç değerler Mahalanobis uzaklıklarına göre belirlenmiş ve p<0.001 altında kalan 19 yanıt veri setinden çıkarılmıştır. Böylece analizler için gerekli olan tek değişkenli ve çok değişkenli normallik varsayımı sağlanmış ve analizlere 221 katılımcı ile devam edilmiştir. Daha sonra AMOS'ta maksimum olabilirlik (Maximum Likelihood) yöntemi kullanılarak orijinal ölçeğin faktör yapısının Türkçe formunda karşılanıp karşılanmadığını test edilmiştir. Üç faktörlü modelin uyum indeksleri: Ki-kare uyum değeri $\chi^2=345.913$, model uyumu için χ^2/df değeri 2.621. Uyum iyiliği değerleri RMSEA = 0.08, SRMR = 0.08, AGFI = 0.79, NFI = 0.85, IFI = 0.90, GFI = 0.84, CFI = 0.90, TLI = 0.88'dir. Modifikasyon indeksleri incelenmiş ve önerilere uygun olarak modele madde1-madde2 ve madde4-madde7 çiftleri arasına toplamda iki modifikasyon çizilmiştir. Modelin son uyum indeksleri sonucunda; Ki-kare uyum değeri $\chi^2=286.849$, model uyumu için χ^2/df değeri 2.207, RMSEA = 0.07, SRMR = 0.07, AGFI = 0.83, NFI = 0.87, IFI = 0.93, GFI = 0.87, CFI = 0.93, TLI = 0.91'dir. Test edilen modelin standardize yol katsayılarının bulunduğu hali Şekil 1'de sunulmuştur. Ölçekte bulunan maddelerin standardize yol katsayıları .56 ve .83 arasında değişmektedir.

Şekil 1: Ergen Geleceğe Yönelik Düşünce Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi Standardize Yol Katsayıları (N=221)

Ergen Geleceğe Yönelik Düşünce Ölçeği Alt Boyutları: F1: Uyumsuz Gelecek Düşüncesi ile ilgili Endişeler, F2: Geleceğe Yönelik Pozitiflik, F3: Geleceği Gözünde Canlandırma Becerisi

Güvenirlilik Analizleri

EGYDÖ'nün Türkçe formunun güvenilirliği iç tutarlılık kat sayısı ile incelenmiştir. 18 maddeden oluşan toplam ölçeğe ait Cronbach alpha değeri .92'dir. 7 maddeden oluşan (maddeler: 3,4,5,7,11,13,17) "Uyumsuz Gelecek Düşüncesi ile ilgili Endişeler" alt boyutuna ait Cronbach alpha değeri .88; 7 maddeden oluşan (maddeler: 1,2,6,8,10,16,18) "Geleceğe Yönelik Pozitiflik" alt boyutuna ait Cronbach alpha değeri .89; 4 maddeden oluşan (maddeler: 9,12,14,15) "Geleceği Gözünde Canlandırma Becerisi" alt boyutuna ait Cronbach alpha değeri .77 olarak bulunmuştur.

Ölçüt Geçerliliği

Ölçeğin Türkçe formunun uyarlanması sürecinde ölçüt geçerliliğini sağlayıp sağlamadığı test edilmiştir. Bu amaçla mevcut ölçme araçları dahilinde ölçüt olarak kullanılabilir benzer yapıları ters yönde ölçen OGBÖ kullanılmış ve Pearson korelasyon analizi sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur. EGYDÖ puanları ile OGBÖ puanları istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönde ilişkili bulunmuştur ($r = -.77, p < .01$).

Tablo 3: Ölçeğin Ölçüt Geçerliliğine İlişkin Korelasyon Analizi Bulguları

Değişken	N	Ort.	SS	1.	2.	3.	4.
1. EGYDÖ-Toplam	221	2.69	.73	-			
2. "Uyumsuz Gelecek Düşüncesi ile ilgili Endişeler" (1.Boyut)	221	2.88	.89	.85**	-		
3. "Geleceğe Yönelik Pozitiflik" (2.Boyut)	221	2.60	.82	.88**	.54**	-	
4. "Geleceği Gözünde Canlandırma Becerisi" (3.Boyut)	221	2.51	.86	.84**	.54**	.75**	-
5. OGBÖ-Toplam	221	3.57	.87	-.77**	-.53**	-.80**	-.66**

**p<.01

Alt Grup Analizleri

Araştırmada katılımcıların EGYDÖ toplam puanlarının demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla Bağımsız Örneklem t Testi ve Kruskal Wallis Testi analizleri gerçekleştirilmiştir (N=221). EGYDÖ toplam puanları cinsiyete ($t(219)=1.92, p=.057$), yaşa ($\chi^2=.31, p=.856$), algılanan gelir durumuna ($\chi^2=5.59, p=.061$) ve eğitim düzeyine ($\chi^2=2.68, p=.443$) göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

Tartışma

Bu çalışmada, ergenlerin geleceğe yönelik düşüncelerini belirlemeye yönelik Tang vd. (2023) tarafından geliştirilen, EGYDÖ'nün Türkçeye uyarlanması ve ölçeğin psikometrik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ölçeğin hem alan hem de yabancı dil uzmanları tarafından çevirisi ve kontrolleri yapılmış olup Türkçe formu hazırlanmıştır.

EGYDÖ'nün yapı geçerliliği için doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve ölçüt bağıntılı geçerliliği test edilmiştir. Ölçeğin üç faktör ve on sekiz maddeden oluşan yapısı doğrulayıcı faktör analizi tekniği kullanılarak test edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi ölçek maddelerinin ilk çalışmada bulunan boyutlara ne kadar uyduğunu ve uygun bir şekilde dağıldığını değerlendirmek için kullanılmıştır. Yapı geçerliliğini test eden birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi sonucunda uyum indeksleri iyi sonuç vermiştir. Önerilen düzeltmeleri takiben uyum değerlerinin önemli ölçüde iyileştiği ve ortaya çıkan modelin orijinal yapıyla tutarlı olduğu görülmüştür. Analiz sonucunda üretilen bu değerler uyarlanan versiyonun iyi bir uyum gösterdiğine işaret etmektedir. Ölçeğin, orijinal versiyonunda yer alan "Uyumsuz Gelecek Düşüncesi ile ilgili Endişeler", "Geleceğe Yönelik Pozitiflik" ve "Geleceği Gözünde Canlandırma Becerisi" olarak adlandırılan üç faktörlü

yapıya sahip olduğu anlaşılmıştır. Böylece ölçeğin orijinal halindeki faktör yapıları korunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin üç boyutlu bir yapıya sahip olduğu görülmüş ve ölçeğin orijinal on sekiz maddesinin tamamının işlev gördüğü tespit edilmiştir.

Ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerliğini test etmek amacıyla EGYDÖ toplam ve alt boyutlarından alınan puanlar ile OGBÖ toplam puanı arasındaki korelasyon değerleri hesaplanmıştır. EGYDÖ toplam ve alt boyutlarından alınan puanlar ile OGBÖ toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyon değerleri elde edilmiştir. Böylece, ölçeğin geçerliliği hem yapı geçerliliği analizi hem de ölçüt bağıntılı geçerlilik sonuçları ile kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur.

EGYDÖ'nün güvenilirliğini test etmek amacıyla hesaplanan iç tutarlılık değerleri bu ölçme aracının güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir. Uyarlama sonucunda elde edilen güvenilirlik katsayısı değeri, ölçeğin hem İngiltere'deki grupta hem Türkiye'deki grupta yakın güvenilirlik değerleri ürettiğini göstermiştir. Ölçeğin toplam ve alt boyutlarının güvenilirlik değerlerinin istatistiki yönden yeterli ve iyi düzeyde olduğu gözlenmiştir.

Ergenlik döneminin insan gelişimindeki en çalkantılı dönemlerden biri olduğu ve bu dönemde duygu, davranış ve düşüncelerin oldukça değişken olduğu göz önüne alındığında, ergenlerin bu durumu etkili bir şekilde düzenleme becerilerinin, bu gelişim aşamasında ve yetişkinlikte psikolojik refahları üzerinde önemli bir etkisi olacağına inanılmaktadır. Bu bağlamda, ergenlere yönelik koruyucu ve önleyici olması amaçlanan çalışmalarda, mevcut değerlendirme aracının ergenlerin gelecekleri hakkında düşündüklerini anlamaya yardımcı olacağına inanılmaktadır (Çalışkan, 2021). Yayımlanan araştırmalara göre, olumlu bir gelecek düşüncesine sahip ergenler daha iyimser ve umutlu olma eğilimindedir ve bu da genel olarak iyi olma hali üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir (Eryılmaz, 2011; Karakoç vd., 2013; Şimşek, 2012). Bunun aksine, çalışmalar geleceğe dair kötümser düşünceleri olan kişilerin daha düşük düzeyde umut sergilediklerini göstermiştir (Derman, 2013). Bu nedenle, ergenler gelecekle ilgili düşüncelerini oluştururken kendilerini iyi hissederek ilerlerlerse, hedeflerine tereddüt etmeden ulaşma olasılıkları daha yüksek olacaktır. Aksi takdirde, geleceğe kötümser bakan gençler karşılaştıkları aksiliklerle baş etmekte zorlanacak ve hatalarına odaklanacaklardır (Çalışkan, 2021).

Alan yazındaki kimi bulgular geleceğe yönelik düşüncelerin davranışları ve yaşam yörüngesini etkilediğini ortaya koymaktadır (Little, 2007; Markus & Nurius, 1986; Nurmi, 2004). Eccles vd. (2003) göre, ergenler deneyimlerinden elde ettikleri geri bildirimlere dayanarak geleceğe yönelik düşüncelerini düzenleyebilirler. Ergenler içinde buldukları olumsuz koşulların farkına varınca, artan farkındalıkları dolayısıyla geleceğin kendileri için engeller yaratabileceği inancını taşıyabilirler. Ergenler kendi gelecekleri konusunda arkadaşlarından ve ailelerinden görecekları destek ve çabaların önemli olduğunu dile getirmişlerdir. Ayrıca internetin ve içinde yaşadıkları çevrenin geleceklerini etkileyeceğine inanmaktadırlar (Konate & Ergin, 2018). Ergenler, kendilerine yönelik algılarını ifade edebilme düzeyine bağlı olarak, yetişkinlere göre daha az geleceğe yöneliktir. Bu nispeten daha zayıf gelecek yönelimi, ergenlerin gelecek hakkında düşündüklerini kendilerine ifade etmeleri, geleceğe yönelik plan yapma olasılıkları ve eyleme geçmeden önce davranışlarının sonuçlarını tahmin etme eğilimleri gibi bir dizi farklı değişkende kendini göstermektedir. Bu durum, ergenlerin daha uzun bir süre sonra verilen büyük ödüller yerine kısa sürede elde edilen ancak daha küçük ödülleri tercih etmelerinde de görülmektedir (Steinberg vd., 2009). Lise öğrencileri genellikle kişisel ve mesleki gelecekleri konusunda eğitimsel, ekonomik ve özellikle de sosyal geleceklerine kıyasla daha iyimserdir. Bu bulgular, gençlerin yüksek özgüvenlerine rağmen, müdahale etme gücünden yoksun oldukları bir eğitim, ekonomi ve sosyal sistem konusunda endişeli olduklarını göstermektedir (Şimşek, 2012). Bütün bu çalışmalar kapsamında ergenlerin geleceğini belirleyen birçok faktörün (kişisel, mesleki, sosyal, ekonomik, kültürel vb.) var olduğu görülmektedir. Bu faktörlerin ergenler üzerinde ne düzeyde hâkim olduğunu ölçebilmek ve hem ergenlik dönemine yönelik oryantasyon konusunda hem de geleceğe yönelik düşüncelerin belirlenmesinde bu araştırma

önemli katkı sunacaktır. Birer yetişkin olarak yaşamlarına devam edecek olan ergenlerin geleceğe yönelik umutlu, özgüvenli ve iyimser duyguları besleyebilmesi kişisel ve toplumsal sağlık açısından değerlidir. Zamanı geldiğinde birer yetişkin olarak toplum tarafından verilen sorumlulukları yerine getirecek olan ergenlerin ruh sağlığının toplumsal gelişmişlik ile ilişkili olduğu söylenebilir. Bu çalışma, yakın zamanda geliştirilen EGYDÖ'yü kullanarak ergenlerin geleceğe yönelik düşüncelerini inceleyen ve gelecekte yapılacak olan araştırmalar için yeni, geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı sağlayan güncel bir çalışmadır.

Her araştırma olduğu gibi bu araştırma da bazı sınırlılıklar barındırmaktadır. Sınırlılıklardan biri çalışılan yaş grubu ile ilgilidir. Uyarlama çalışması ergenlerle yapılan bu ölçeğin, üniversite öğrencilerinde ve yetişkin bireylerde ne derece iyi çalıştığı gelecekteki çalışmalarla test edilebilir. Böylece geleceği düşünme üzerinde gelişimsel etkilerin gözlenmesi de mümkün olmuş olur.

Sonuç olarak, Ergen Geleceğe Yönelik Düşünce Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması amacıyla yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarında elde edilen değerlerin iyi ve kabul edilir düzeylerde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu ölçek, Türk ergenlerin geleceğe yönelik düşüncelerini belirlemek amacıyla kullanılabilir. Gençlerin geleceğe yönelik düşünceleri, bir dizi bağımsız değişkenle ilişkili olarak bu ölçek kullanılarak değerlendirilebilir. Ayrıca, eğitimciler ve eğitim kurumları, eğitim verdikleri öğrencilerin geleceğe yönelik düşüncelerini tespit ederek, eğitim faaliyetlerinin en iyi nasıl yürütülebileceğini araştırmak için kullanabilirler.

Beyan ve Açıklamalar (Disclosure Statements)

Araştırmacıların katkı oranı beyanı / Contribution rate statement of researchers:

1. Yazar/First author %60,
2. Yazar/Second author %30,
3. Yazar/Third author %10

Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir (No potential conflict of interest was reported by the authors).

Kaynakça

- Artar, M. (2003). Depremi yaşayan ergenlerin gelecek beklentilerinin içeriği. *Kriz Dergisi*, 11(3), 21-27. <https://doi.org/10.1501/0000766>
- Baş, N., & Altun, F. (2020). Ortaokul öğrencilerindeki gelecek beklentilerinin açıklanmasında okula bağlılık, okul yaşam kalitesi ve akademik başarının rolü. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(1), 197-213.
- Bayoğlu, A., & Purutçuoğlu, E. (2010). Yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin gelecek beklentileri ve sosyal destek algıları. *Kriz Dergisi*, 18(1), 27-39. https://doi.org/10.1501/Kriz_0000000316
- Beal, S., & Crockett, L. (2010). Adolescents' occupational and educational aspirations and expectations: Links to high school activities and adult educational attainment. *Dev Psychol.*, 46(1), 258-265. <https://doi.org/10.1037/a0017416>
- Buyruk, M. (2009). *Ailelerin sosyo-ekonomik yapısının meslek lisesi öğrencilerinin gelecek beklentisine etkileri*. (Yayın No. 308715) [Yüksek lisans tezi]. Beykent Üniversitesi.
- Carlo, G., Crockett, L. J., Wilkinson, J. L., & Beal, S. J. (2011). The longitudinal relationships between rural adolescents' prosocial behaviors and young adult substance use. *Journal of Youth and Adolescence*, 40, 1192-1202. <https://doi.org/10.1007/s10964-010-9588-4>
- Confalonieri, E. (2002). *A narrative perspective on the future: Transition to adulthood. Adolescents' future orientation theory and research*. Peter Lang.
- Çalışkan, S., & Dilmaç, B. (2021). Ergenlerin sahip olduğu gelecek beklentisi, umut ve psikolojik iyi oluş arasındaki yordayıcı ilişkiler. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 131-143. <https://doi.org/10.51119/ereegf.2022.16>
- Çuhadar, A., Demirel, M., Yusuf, E. R., & Serdar, E. (2020). Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ve gelecek beklentisi ilişkisinin incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(24), 2528-2544. <https://doi.org/10.26466/opus.620060>
- Derman, M. T. (2013). 10-11 yaş çocuklarının saldırganlık ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(2), 879-889.
- Dursun, A., Özkan, M. S., & Başkaya, Y. K. (2019). Ergenlerin gelecek beklentilerinin yordayıcısı olarak: Psikolojik semptomlar ve akademik başarı. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 121-144. <https://doi.org/10.19171/uefad.447592>
- Dündar, B. B. (2018). *Lise öğrencilerinde sınav kaygısı, aile tutumu ve gelecek beklentisinin okul tükenmişliği ile ilişkisi* (Yayın No. 526607) [Yüksek lisans tezi]. Üsküdar Üniversitesi.
- Eccles J, Barber, B., Stone, M., & Hunt, J. (2003). Extracurricular activities and adolescent development. *Journal of Social Issues*, 59, 865-889. <https://doi.org/10.1046/j.0022-4537.2003.00095.x>
- Erdener, M. A., Sezer, F., & Tezci, E. (2010). Liselerde sık karşılaşılan öğrenci problemleri. *Turkish Studies*, 12(14). <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11517>
- Eryılmaz, A. (2011). Ergen öznel iyi oluşu ile olumlu gelecek beklentisi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Psychiatry & Neurological Sciences*, 24(3).
- Hu, L., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>

- Iovu, M. B., Hărăguș, P. T., & Roth, M. (2018). Constructing future expectations in adolescence: Relation to individual characteristics and ecological assets in family and friends. *International Journal of Adolescence and Youth*, 23(1), 1-10. <https://doi.org/10.1080/02673843.2016.1247007>
- İkizoğlu, M., Dölek, B. Ö., & Çifci, E. G. (2007). Çalışan çocukların sorunları ve geleceğe ilişkin beklentileri. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 18(2), 21-36.
- İmamoğlu E.O, Güler-Edwards, A. (2007). Self-related differences in future time orientations. *Turkish Journal of Psychology*; 22:115-132.
- Johnson, S. R. L., Blum, R. W., & Cheng, T. L. (2014). Future orientation: A construct with implications for adolescent health and wellbeing. *International Journal of Adolescent Medicine and Health*, 26(4), 459-468. <https://doi.org/10.1515/ijamh-2013-0333>
- Karakoç, A., Bingöl, F. & Karaca, S. (2013). Lise öğrencilerinde ergen öznel iyi oluş ile olumlu gelecek beklentisi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 6(3), 43-50.
- Kelleci, M. (2008). The effects of internet use, cell phones and computer games on mental health of children and adolescents. *TAF-Preventive Medicine Bulletin*, 7, 253.
- Kline, R. B. (2015). *Principles and practice of structural equation modeling (4th ed.)*. Guilford.
- Konate, A. D., & Ergin, D. A. (2018). Ergenler için “Gelecek beklentisi farkındalık eğitimi” programının etkinliğinin sınanması. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 13(1), 69-84. <https://doi.org/10.21612/yader.2018.005>
- Lanz, M., & Rosnati, R. (2002). Adolescents' and young adults' construction of the future : effects of family relations , self esteem and sense of coherence. *Adolescents' Future-orientation: Theory and Research*, 17-34.
- Little, B. R. (2007). Prompt and circumstance: The generative contexts of personal projects analysis. In Little B, Salmela-Aro K, & Phillips S (Eds.), *Personal project pursuit: Goals, actions, and human flourishing* (pp. 3–49). Erlbaum.
- Malmberg, L. E., Ehrman, J., & Lithén, T. (2005). Adolescents' and parents' future beliefs. *Journal of Adolescence*, 28(6), 709-723. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2004.12.007>
- Malhotra, R. K. (2013). Sample size considerations for diagnostic tests: application to sensitivity and specificity. *Methods of Clinical Epidemiology*, 79-102. https://doi.org/10.1007/978-3-642-37131-8_7
- Markus H, & Nurius P (1986). Possible selves. *American Psychologist*, 41, 954 –969. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.41.9.954>
- Nurmi, J-E. (2004). Socialization and Self-development. Channeling, Selection, Adjustment, and Reflection. In R. M. Lerner & L. Steinberg (Eds.), *Handbook of Adolescent Psychology*. (Vol. 2, pp.85-124). Hoboken, N.J: John Wiley & Sons
- Salisbury, M. L., Xia, M., Zhou, Y., Murray, S., Tayob, N., Brown, K. K., ... & Flaherty, K. R. (2016). Idiopathic pulmonary fibrosis: gender-age-physiology index stage for predicting future lung function decline. *Chest*, 149(2), 491-498. <https://doi.org/10.1378/chest.15-0530>
- Schmid, K. L., Phelps, E., & Lerner, R. M. (2011). Constructing positive futures: Modeling the relationship between adolescents' hopeful future expectations and intentional self regulation in predicting positive youth development. *Journal of Adolescence*, 34(6), 1127-1135. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2011.07.009>

- Schweizer, K. (2010). Some guidelines concerning the modeling of traits and abilities in test construction. *European Journal of Psychological Assessment*, 26, 1–2. <https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000001>
- Seiffge-Krenke, I., Aunola, K., & Nurmi, J. E. (2009). Changes in stress perception and coping during adolescence: The role of situational and personal factors. *Child Development*, 80(1), 259-279.
- Senemoğlu, N. (2013). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya*. Yargı.
- Sulimani-Aidan, Y., & Benbenishty, R. (2011). Future expectations of adolescents in residential care in Israel. *Children and Youth Services Review*, 33(7), 1134-1141. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2011.02.006>
- Steinberg, L., Cauffman, E., Woolard, J., Graham, S., & Banich, M. (2009). Are adolescents less mature than adults? Minors' access to abortion, the juvenile death penalty, and the alleged APA" flip-flop.". *American Psychologist*, 64(7), 583. <https://doi.org/10.1037/a0014763>
- Şahin, Ş., & Özçelik, Ç. Ç. (2016). Ergenlik dönemi ve sosyalleşme. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 5(1), 42-49.
- Şen, A. S. (2015). *Ergenlerin sahip oldukları değerler ile gelecek beklentileri ve madde bağımlılığından korunma öz-yeterliği arasındaki yordayıcı ilişkiler* (Yayın No. 425172) [Yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Şimşek, H., (2012). Güney Doğu Anadolu bölgesindeki lise öğrencilerinin gelecek beklentileri ve gelecek beklentilerini etkileyen faktörler. *Kurumsal Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 90-109.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics (6th ed.)*. Pearson.
- Tang, P., Sonuga-Barke, E., Kostyrka-Allchorne, K., & Phillips-Owen, J. (2023). Young people's future thinking and mental health: The development and validation of the Adolescent Future Thinking Rating Scale. *International Journal of Methods in Psychiatric Research*, 33(1), e1994. <https://doi.org/10.1002/mpr.1994>
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Nobel Yayın Dağıtım, 3. Baskı.
- Yavuzer, H., Demir, İ., Meşeci, F., & Sertelin, Ç. (2005). Günümüz gençliğinin gelecek beklentileri. *HAYEF Journal of Education*, 2(2), 93-103.
- Yelpaze, İ., & Özkamalı, E. (2015). Akran aracılı sosyal beceri eğitimi programının 6-7-8. sınıf öğrencilerinin saldırganlık düzeylerine etkisi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 14(2).
- Zeira, A., & Dekel, R. (2005). The self-image of adolescents and its relationship to their perceptions of the future. *International Social Work*, 48(2), 177-191. <https://doi.org/10.1177/0020872805050208>
- Zikmund, W. G. (1997). *Business research methods (5th Edition)*. The Dryden.